A BÍRÓSÁG ÍTÉLETE (első tanács)

2008. december 11.*

A C-380/06. sz. ügyben,

az EK 226. cikk alapján kötelezettségszegés megállapítása iránt a Bírósághoz 2006. szeptember 15-én

az **Európai Közösségek Bizottsága** (képviselik: B. Schima és S. Pardo Quintillán, meghatalmazotti minőségben)

felperesnek

a **Spanyol Királyság** (képviseli: F. Díez Moreno, meghatalmazotti minőségben)

alperes ellen

benyújtott keresete tárgyában,

A BÍRÓSÁG (első tanács),

tagjai: P. Jann tanácselnök, M. Ilešič, A. Tizzano (előadó), A. Borg Barthet és J.-J. Kasel bírák,

* Az eljárás nyelve: spanyol.

főtanácsnok: E. Sharpston,
hivatalvezető: M. Ferreira főtanácsos,

tekintettel az írásbeli szakaszra és a 2008. február 13-i tárgyalásra,

a főtanácsnok indítványának a 2008. július 17-i tárgyaláson történt meghallgatását követően,

meghozta a következő

Ítéletet

1 Az Európai Közösségek Bizottsága keresetlevelével annak megállapítását kéri a Bíróságtól, hogy a Spanyol Királyság – mivel 90 napos határidő kitűzését tette lehetővé bizonyos élelmiszeráruk és közfogyasztási cikkek vételárának megfizetése tekintetében, és bizonyos jogszabályi rendelkezések hatálybalépését 2006. július 1-jéig elhalasztotta – nem teljesítette a kereskedelmi ügyletekhez kapcsolódó késedelmes fizetések elleni fellépésről szóló, 2000. június 29-i 2000/35/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv (HL L 200., 35. o.; magyar nyelvű különkiadás 17. fejezet, 1. kötet, 226. o.) 3. cikkének (1), (2) és (4) bekezdéséből eredő kötelezettségeit.

Jogi háttér

A közösségi szabályozás

2 A 2000/35 irányelv „Késedelmi kamat” című 3. cikke ekként rendelkezik:

„(1) A tagállamok biztosítják, hogy:

a) a d) pontnak megfelelő kamat a szerződésben meghatározott fizetési határnap vagy határidő lejáratát követő naptól esedékessé váljon;

b) amennyiben a szerződés nem rögzíti a fizetés határnapját vagy a fizetési határidőt, a kamatfizetési kötelezettség automatikusan, külön fizetési felszólítás nélkül lépjen érvénybe:

i. a számla vagy az azzal egyenértékű fizetési felhívás adós általi kézhezvételét követő 30 nappal; vagy

ii. amennyiben nem állapítható meg egyértelműen a számla vagy az azzal egyenértékű fizetési felhívás kézhezvételének időpontja, 30 nappal az áruk vagy szolgáltatások átvételét követően; vagy

iii. amennyiben az adós az áruk vagy szolgáltatások átvételét megelőzően kapja kézhez a számlát vagy az azzal egyenértékű fizetési felhívást, 30 nappal az áruk vagy szolgáltatások átvételét követően; vagy

iv. amennyiben jogszabály vagy szerződés írja elő, hogy az áruk vagy a szolgáltatások szerződésszerű teljesítését, illetve teljesítését átvételi vagy ellenőrző eljárással kell megállapítani, és az adós a számlát vagy az azzal egyenértékű fizetési meghagyást a fenti eljárás napján vagy azt megelőzően kapja kézhez, 30 nappal ez utóbbi napot követően;

[…]

(2) A nemzeti jogban meghatározandó egyes szerződésfajták esetében a tagállamok legfeljebb 60 nappal meghosszabbíthatják [helyesen: legfeljebb 60 napban határozhatják meg] azt az időszakot, amely után a kamat esedékessé válik, feltéve, hogy korlátozzák a szerződő felek jogát a fenti időszak túllépésére, vagy a jogszabályban rögzítettnél [helyesen: a törvényes kamatnál] lényegesen magasabb kötelező kamatot írnak elő.

(3) A tagállamok gondoskodnak arról, hogy a fizetési határidőre vagy a késedelmes fizetés következményeire vonatkozó minden olyan megállapodás, amely nem áll összhangban az (1) bekezdés b)–d) pontjában és a (2) bekezdésben rögzített előírásokkal, ne legyen végrehajtható, vagy arra hivatkozással ne lehessen kártérítési igényt támasztani, amennyiben ez a hitelező számára minden körülményre tekintettel nagymértékben tisztességtelen, ideértve a helyes kereskedelmi gyakorlatot és a termék jellegét is [helyesen: vagy arra hivatkozással kártérítési igényt lehessen érvényesíteni, amennyiben ez a hitelező számára minden körülményre tekintettel – ideértve a helyes kereskedelmi gyakorlatot és a termék jellegét is – nyilvánvalóan tisztességtelen]. Annak megállapítására, hogy valamely megállapodás nagymértékben [helyesen: nyilvánvalóan] tisztességtelen a hitelező számára, többek között számba kell venni, hogy volt-e olyan objektív ok, amelyek miatt az adós eltért az (1) bekezdés b)–d) pontjában és a (2) bekezdésben rögzített előírásoktól. Amennyiben az ilyen megállapodás

nagymértékben tisztességtelennek minősül, a jogszabályban előírt feltételeket kell alkalmazni [helyesen: Amennyiben megállapítást nyer, hogy az ilyen megállapodás nyilvánvalóan tisztességtelen, a jogszabályi rendelkezéseket kell alkalmazni], kivéve, ha a nemzeti bíróságok ettől eltérő, tisztességes feltételeket állapítanak meg.

(4) A tagállamok biztosítják, hogy a hitelezők és versenytársak érdekében megfelelő és hatékony eszközökkel előzzék meg a (3) bekezdés értelmében nagymértékben [helyesen: nyilvánvalóan] tisztességtelen feltételek további alkalmazását.

[…]”

3 Az említett irányelv „Átültetés” című 6. cikke előírja:

„(1) A tagállamok hatályba léptetik azokat a törvényi, rendeleti és közigazgatási rendelkezéseket, amelyek szükségesek ahhoz, hogy ennek az irányelvnek 2002. augusztus 8. előtt megfeleljenek. Erről haladéktalanul tájékoztatják a Bizottságot.

[…]

(2) A tagállamok fenntarthatnak vagy hatályba léptethetnek a hitelező számára az ezen irányelvnek való megfeleléshez szükségesnél kedvezőbb rendelkezéseket.

[…]”

A nemzeti szabályozás

4 A kereskedelmi ügyletekhez kapcsolódó késedelmes fizetések elleni fellépésről szóló, 2004. december 29-i 2004/3. sz. törvény (BOE 314. sz., 2004. december 30., 42334. o.) a 2000/35 irányelvnek a spanyol jogrendbe való átültetésére irányul.

5 A kiskereskedelemről szóló, 1996. január 15-i 7/1996. sz. törvény (BOE 15. sz., 1996. január 17., 1243. o.) 17. §-a írja elő a szállítók számára teljesítendő fizetésekre vonatkozó szabályokat.

6 A 3/2004. sz. törvény „A kiskereskedelmi fizetésekre vonatkozó szabályok” című első kiegészítő rendelkezése értelmében főszabály szerint a 7/1996. sz. törvény 17. cikkének rendelkezéseit kell alkalmazni, és a 3/2004. sz. törvény csak kiegészítő jelleggel alkalmazandó.

7 A 3/2004. sz. törvény második záró rendelkezésének (1) bekezdésével módosított 7/1996. sz. törvény 17. cikke előírja:

„(1) Kifejezett megállapodás hiányában a kiskereskedők az általuk megvett áruk vételárát a szállítás időpontjától számított harminc napos határidőn belül kötelesek megfizetni.

[…]

(3) A friss és romlandó élelmiszeráruk vételárának megfizetésére vonatkozó határidő semmilyen esetben sem haladhatja meg a harminc napot. Az egyéb élelmiszerárukra és a közfogyasztási cikkekre vonatkozó fizetési határidő csak abban az esetben haladhatja meg a hatvan napot, ha a hosszabb határidővel egyenértékű, a szállítónak nyújtandó gazdasági kompenzációt kifejezett megállapodás írja elő; a fizetési határidő semmilyen esetben sem haladhatja meg a kilencven napot.

[…]

(5) Mindenesetre a késedelmi kamatfizetési kötelezettség automatikusan a fizetési határnapként megjelölt napot követően keletkezik, vagy megállapodás hiányában azon

a napon, amelyen az (1) bekezdés rendelkezései értelmében a fizetést teljesíteni kellett. […]”

8 A 7/1996. sz. törvény második átmeneti rendelkezése, amelyet e törvénybe a 3/2004. sz. törvény második záró rendelkezésének (2) bekezdése iktatott be, a következőképpen fogalmaz:

„A friss és romlandó árukra meghatározott határidő a már előírt harminc nap marad. A jelen törvény 17. cikke (3) bekezdésében előírt legfeljebb hatvan napra vonatkozó korlátozás 2006. július 1-jétől alkalmazandó. Eddig az időpontig a nem friss és nem romlandó élelmiszeráruk és a közfogyasztási cikkek megfizetésére vonatkozó határidő nem lépheti túl az ezen áruk szállítási napjától számított kilencven napot.”

A pert megelőző eljárás

9 A Bizottság egy panasz alapján a 2005. július 13-i levélben felszólította a Spanyol Királyságot, hogy kéthónapos határidőn belül terjessze elő az észrevételeit a 3/2004. sz. törvénynek a 2000/35 irányelv 3. cikke (1), (2), (4) és (5) bekezdésével való összeegyeztethetőségére vonatkozóan.

10 A Bizottság, mivel egyáltalán nem kapott választ a Spanyol Királyságtól, 2005. december 19-én indokolással ellátott véleményt intézett e tagállamhoz, amelyben többek között a következőket terjesztette elő:

– a 3/2004. sz. törvény második záró rendelkezésének (1) bekezdésével módosított 7/1996. sz. törvény 17. cikkének (3) bekezdésében az egyes élelmiszeráruk és közfogyasztási cikkek esetében engedélyezett 90 napos fizetési határidő ellentétes a 2000/35 irányelv 3. cikke (1) és (2) bekezdésének rendelkezéseivel, és

– a 7/1996. sz. törvény második átmeneti rendelkezése, amelyet e törvénybe a 3/2004. sz. törvény második záró rendelkezésének (2) bekezdése iktatott be, amennyiben az a legfeljebb 60 napos határidő alkalmazását 2006. július 1-jéig elhalasztja, összeegyeztethetetlen ezen irányelv 3. cikkének (1), (2) és (4) bekezdésével, amelynek átültetési határideje 2002. augusztus 8-án lejárt anélkül, hogy ebben a tekintetben bármilyen eltérés megengedett volna.

11 Mivel a Spanyol Királyság által adott válaszokat nem tekintette kielégítőnek, a Bizottság kötelezettségszegés megállapítása iránti keresetet nyújtott be a Bírósághoz.

A keresetről

Az első kifogásról

A felek érvei

12 A Bizottság azt állítja, hogy a 3/2004. sz. törvény második záró rendelkezésének (1) bekezdésével módosított 7/1996. sz. törvény 17. cikkének (3) bekezdése megsérti a 2000/35 irányelv 3. cikkének (1) és (2) bekezdését, mivel az előbbi azt írja elő, hogy a friss és romlandó élelmiszeráruktól különböző élelmiszeráruk és közfogyasztási cikkek leghosszabb fizetési határideje kizárólag azzal a feltétellel érheti el a 90 napot, hogy a szállító javára a „hosszabb határidővel egyenértékű gazdasági kompenzációt" írnak elő.

13 Ez a rendelkezés ugyanis lehetővé teszi a fizetési határidőnek a 2000/35 irányelv 3. cikkének (2) bekezdésében említett legfeljebb 60 nappal való meghosszabbítását, azonban ezen irányelvi rendelkezés előírásával ellentétben „a jogszabályban rögzítettnél [helyesen: a törvényes kamatnál] lényegesen magasabb kötelező kamat" előírása nélkül. Ebben a tekintetben a vitatott nemzeti szabályozás által előírt, a hosszabb határidővel egyenértékű gazdasági kompenzáció nem hasonlítható össze az ilyen kamat alkalmazásával a spanyol jogalkotó által használt megfogalmazás pontosságának hiánya miatt.

14 A Spanyol Királyság először is emlékeztet arra, hogy a 2000/35 irányelv célja a hitelező számára kedvezőbb olyan rendelkezések bevezetése, amelyek a felek szerződéskötési szabadságának tiszteletben tartásával a fizetési késedelmek korlátozására irányulnak a kereskedelmi forgalomban.

15 Márpedig a vitatott rendelkezések, mivel teljesen megtiltják a 90 napot meghaladó határidőre vonatkozó szerződéses előírást, valójában korlátozóbb és a hitelező számára kedvezőbb szabályozást vezetnek be annál, mint amit a 2000/35 irányelv ajánl, amely irányelv 3. cikkének (2) bekezdése lehetővé teszi a 60 napnál hosszabb határidőre vonatkozó megállapodást, azonban nem határozza meg e lehetőség felső korlátját. Emiatt a szóban forgó nemzeti szabályozás ezen irányelv 6. cikkének (2) bekezdésével is összeegyeztethető, amely lehetővé teszi a tagállamok számára, hogy fenntartsanak vagy hatályba léptessenek a hitelező számára az említett irányelvnek való megfeleléshez szükségesnél kedvezőbb rendelkezéseket.

16 Az alperes tagállam ezt követően kifejti, hogy mivel a 90 napos határidő csak akkor alkalmazható, ha a hosszabb határidővel egyenértékű gazdasági kompenzációt írnak elő, így tiszteletben tartják a 2000/35 irányelv 3. cikkének (2) bekezdésében előírt, a törvényes kamatnál lényegesen magasabb késedelmi kamat fizetésének követelményét.

A Bíróság álláspontja

17 Előzetesen emlékeztetni kell arra, hogy amint az a 2000/35 irányelv 3. cikke (1) bekezdésének a) pontjából kitűnik, a felek főszabály szerint a szerződésükben szabadon határozhatják meg a fizetési határnapot vagy határidőt.

18 Az ezen irányelv 3. cikke (1) bekezdésének b) pontjában meghatározott 30 napos jogszabályi határidőt tehát csak az erre vonatkozó szerződéses kikötés hiányában kell alkalmazni.

19 Továbbá a 2000/35 irányelv 3. cikkének (2) bekezdése lehetővé teszi, hogy a tagállamok meghosszabbítsák az említett 30 napos határidőt, azonban ezt a lehetőséget kettős feltételtől teszi függővé. Először is ezt a lehetőséget egyes szerződésfajtákra kell korlátozni. Másodszor, ami a kivételes határidőt illeti, az legfeljebb 60 nappal lehet hosszabb a rendes 30 napos fizetési határidőnél, feltéve hogy a felek számára megtiltják, hogy attól a szerződésben eltérjenek vagy azzal a feltétellel, hogy a törvényes kamatnál lényegesen magasabb kötelező kamatot kell alkalmazni.

20 Ennélfogva a Bizottság által a vitatott nemzeti rendelkezésekre vonatkozóan előterjesztett kifogásokat a 2000/35 irányelv rendelkezéseinek az előző pontokban felidézett tartalma és általános rendszere alapján kell megvizsgálni.

21 Márpedig hangsúlyozni kell egyrészt, hogy a 3/2004. sz. törvény második záró rendelkezésének (1) bekezdésével módosított 7/1996. sz. törvény 17. cikkének (3) bekezdése a felek közötti kifejezett megállapodás hiányában a nem friss és nem romlandó élelmiszeráruk és a közfogyasztási cikkek esetében engedélyezi az e 17. cikk (1) bekezdése értelmében alkalmazandó 30 napos fizetési határidő 60 napig való meghosszabbításának lehetőségét. Másrészt az említett 17. cikk (3) bekezdésének második mondata, amelyre a Bizottság kifogásai vonatkoznak, elismeri az említett 30 napos határidő 90 napig való további meghosszabbításának lehetőségét, ha a felek között olyan kifejezett megállapodás áll fenn, amely a hosszabb határidővel egyenértékű gazdasági kompenzációt ír elő a szállító javára.

22 Meg kell tehát állapítani, hogy a vitatott rendelkezés szövege szerint a fizetési határidő 60 napon túli meghosszabbításának lehetősége attól függ, hogy a felek ebben a vonatkozásban kötöttek-e „kifejezett megállapodást”.

23 E körülmények között nem lehet helyt adni a Bizottság azon kifogásának, amely annak bizonyítására irányul, hogy a szóban forgó nemzeti rendelkezés megsérti a 2000/35 irányelv 3. cikkének (2) bekezdését, mivel az bizonyos áruk esetében lehetővé teszi – az e rendelkezésben meghatározott feltételek tiszteletben tartása nélkül – a fizetési határidő 60–90 napra való meghosszabbítását.

24 Amint ugyanis az a jelen ítélet 18. és 19. pontjában felidézésre került, a 2000/35 irányelv 3. cikkének (2) bekezdése kizárólag a tagállamok számára elismert azon lehetőséget szabályozza, hogy bizonyos korlátozott esetekben meghatározzák a fizetési határnapra vagy határidőre vonatkozó szerződéses kikötés hiányában alkalmazandó 30 napot meghaladó jogszabályi határidőt. Más szavakkal ebben a vonatkozásban csak a felek hallgatásának esetei tartoznak ezen irányelv 3. cikke (2) bekezdésének hatálya alá.

25 A 3/2004. sz. törvény második záró rendelkezésének (1) bekezdésével módosított 7/1996. sz. törvény 17. cikkének (3) bekezdése azonban pontosan előírja, hogy annak érdekében, hogy a fizetési határidőt legfeljebb 90 napra meg lehessen hosszabbítani, erre vonatkozóan „kifejezett megállapodást" kell kötni. A felek közötti szerződéses megállapodás tárgyát képező ilyen határidő alkalmazását ennélfogva – a Bizottság állításával ellentétben – nem lehet a 2000/35 irányelv 3. cikkének (2) bekezdésében meghatározott feltételek hatálya alá tartozónak tekinteni.

26 A fenti megfontolásokból következik, hogy az első kifogás nem megalapozott, tehát azt el kell utasítani.

A második kifogásról

A felek érvei

27 A Bizottság azt állítja, hogy a 7/1996. sz. törvény második átmeneti rendelkezése, amelyet e törvénybe a 3/2004. sz. törvény második záró rendelkezésének (2) bekezdése iktatott be, indokolatlanul halasztja el 2006. július 1-jéig a fizetési határidő 2000/35 irányelv 3. cikkének (2) bekezdésében meghatározott legfeljebb 60 napra való meghosszabbításának alkalmazását.

28 Ezen irányelv 6. cikkének (1) bekezdése ugyanis az irányelv átültetési határidejének lejártát 2002. augusztus 8-ában határozza meg, és semmilyen lehetőséget nem tesz lehetővé az e rendelkezéstől való eltérés vagy az említett határidő elhalasztása vonatkozásában.

29 A Bizottság szerint a spanyol jogszabály által előírt halasztás sérti a 2000/35 irányelv 3. cikkének (4) bekezdését is, amely szerint a tagállamok biztosítják, hogy a hitelezők és versenytársak érdekében megfelelő és hatékony eszközökkel előzzék meg a nyilvánvalóan tisztességtelen feltételek további alkalmazását.

30 A Spanyol Királyság lényegében úgy válaszol ezekre a kifogásokra, hogy az az átmeneti rendszer, amelyet a 7/1996. sz. törvény második átmeneti rendelkezése hozott létre, amelyet e törvénybe a 3/2004. sz. törvény második záró rendelkezésének (2) bekezdése iktatott be, kizárólag azon időpont meghatározására irányul, amikor a kiskereskedelemről szóló 7/1996. sz. törvény rendelkezései hatályba lépnek, és ez az átmeneti rendszer a 2000/35 irányelv által megköveteltnél még korlátozóbb szabályozást vezet be. Ebből következően az említett rendelkezés nem járhat azzal a hatással, hogy

késlelteti az ezen irányelvet átültető 3/2004. sz. törvény rendelkezéseinek alkalmazását, amely rendelkezésnek a közösségi joggal való összeegyeztethetősége nem kérdőjeleződött meg.

A Bíróság álláspontja

31 Ebben a vonatkozásban elegendő azt megállapítani, hogy a szóban forgó nemzeti rendelkezés kizárólag a 3/2004. sz. törvény második záró rendelkezésének (1) bekezdésével módosított 7/1996. sz. törvény 17. cikkének (3) bekezdésében meghatározott 60 napos határidő alkalmazására vonatkozik.

32 Márpedig a jelen ítélet 22–25. pontjában kifejtett okok miatt az említett 17. cikk (3) bekezdése nem tartozik a 2000/35 irányelv hatálya alá, ennélfogva ez a törvény nem minősülhet az ezen irányelvet átültető intézkedésnek.

33 Ebből következik, hogy a vitatott nemzeti szabályozás alkalmazásának elhalasztása nem lehet hatással a Spanyol Királyságnak az említett 3. cikkből eredő kötelezettségei tiszteletben tartására.

34 Ebből következően a második kifogást is el kell utasítani, mint megalapozatlant.

35 Mivel a Bizottság által hivatkozott két kifogás egyike sem megalapozott, a keresetet teljes egészében el kell utasítani.

A költségekről

36 Az eljárási szabályzat 69. cikkének 2. §-a alapján a Bíróság a pervesztes felet kötelezi a költségek viselésére, ha a pernyertes fél ezt kérte. A Bizottságot, mivel pervesztes lett, a Spanyol Királyság kérelmének megfelelően kötelezni kell a költségek viselésére.

A fenti indokok alapján a Bíróság (első tanács) a következőképpen határozott:

1) A keresetet elutasítja.

2) Az Európai Közösségek Bizottságát kötelezi a költségek viselésére.

Aláírások